

Centrum för Territoriell UtvecklingsPlanering (CTUP)

Blekinge Tekniska Högskola

Årsrapport 2006

CTUP är ett interdisciplinärt nationellt kompetenscentrum som etablerades genom beslut i högskolans styrelse 1998. CTUPs syfte är att bidra till en samhällsplanering som kombinerar samhällsvetenskapliga insikter om sociala och ekonomiska förändringsprocesser, humanekologisk kunskap om människa och miljö med teknikens och arkitekturens kompetens att hushålla med resurser och beskriva och gestalta verkligheten. Temat territoriell utvecklingsplanering omfattar fysisk planering, strategiska miljöbedömningar och regionalekonomi. Verksamheten bedrivs företrädesvis i form av uppdragsfinansierad forskning, utredningsarbete och uppdragsutbildningar.

Intressenter

Kompetenscentret är en självständig enhet inom högskolan och leds av en styrelse som är ansvarig inför högskolans styrelse. I styrelsen sitter representanter för centrets externa intressenter och för högskolan. Externa intressenter är Boverket, Länsstyrelsen i Blekinge, Naturvårdsverket, NUTEK, Riksantikvarieämbetet och VINNOVA.

Styrelse

- Adj. Professor Gösta Blucher, Blekinge Teknisk Högskola (Ordförande)
- Generaldirektör Ines Uusmann och Överdirektör Ulf Troedson, Boverket
- Generaldirektör Lars-Erik Liljelund och enhetschef Marie Larsson, Naturvårdsverket
- Generaldirektör Per Eriksson, VINNOVA
- Verkställande direktör Joakim Ollen, Akademiska Hus
- Utvecklingschef Lennart Sjögren, Lantmäteriet
- Avdelningschef Lars Nyberg och analytiker Sverker Lindblad, NUTEK
- Avdelningschef Sven Göthe, Riksantikvarieämbetet
- Landshövding Ingegerd Wärnersson och länsråd Per-Arne Andreasson, Länsstyrelsen i Blekinge
- Professor Eva Öresjö och professor Lars Emmelin, Sektionen för teknokultur, humaniora och samhällsbyggnad, BTH

Organisation

Centret leds av en forskningsledare och verksamheten sker i huvudsak genom samarbete med forskare som också är knutna till andra institutioner vid BTH och

andra lärosäten. Det uppdrag som är förenat med professuren i Miljökonsekvensbedömning att bygga upp ett nationellt kompetenscentrum för MKB verkställs inom ramen för CTUP.

Under 2007 har två fulltidsprofessorer, tre gästprofessorer, en docent, åtta doktorander och 3 projektanställda varit knutna till CTUP.

Forskningsgrupper

Forskningen vid CTUP sker i två forskningsgrupper inriktade mot Miljöstrategiska verktyg respektive regionala innovationssystem.

Forskningsprogrammet "Miljöstrategiska verktyg" (MiSt) är ett tvärvetenskapligt och tillämpat forskningsprogram som finansieras av Naturvårdsverkets forskningsnämnd 2003-2008. Forskningen inriktas mot verktyg som kan underlätta miljöbedömning i strategiskt beslutsfattande på olika samhällsnivåer. Uppgiften är att undersöka verktygens funktion, öka förståelsen för deras verkan och att utarbeta rekommendationer för hur verktygen eller kombinationer av verktyg kan användas på bästa sätt.

BTH, med Lars Emmelin som programledare, är ansvarig för programmet. Den sammanlagda beviljningen uppgår till 20 miljoner kronor. Programmet innehåller totalt 10 projekt som utförs av forskare från de miljöer som ingår i konsortiet. I programkonsortiet ingår forskare och forskargrupper vid FOI, Stockholm Environment Institute, MKB-centrum SLU, Linköpings universitet, KTH, Lunds universitet och Internationella Handelshögskolan i Jönköping.

MiSt-programmet har fortsatt enligt plan och efter halvtidsevaluering fått finansiering för 2006-2008. Ett antal projekt inom programmet har avrapporterat 2006. Rapporter produceras och ges ut i BTH research report serien. En särskilt positiv utveckling som skett i programmet är att flera delprojekt samarbetat om analyser av fallstudier. Programmets intention att vara mångvetenskapligt med en strävan mot tvärvetenskaplighet har kunnat ges konkret form och innehåll. En vetenskaplig artikel inriktad på metod i utvärdering av participation med energi- och avfallsplanering som fallstudier utsågs till årets bästa vetenskapliga artikel av International Association for Impact Assessment 2006. En antologi med artiklar från MiSts olika delprojekt på temat "verkningsfull och effektiv miljöbedömning" producerades och presenterades vid International Association of Impact Assessments årskonferens i Stavanger maj 2006. Bl.a. avrapporterades CTUP-projektet MiSt 10. Som en direkt fortsättning av detta projekt har Lars Emmelin medverkat i arbetet med miljöbedömning av Mål2-programmen för perioden 2006-2013 vilket kommer att resultera i en analys och vetenskaplig publicering under 2007. Lars Emmelin var convener för ett theme forum vid konferensen: "Land use planning, transportation and coastal zone management". Flera forskare från MiSt-projekt deltog med föredrag.

Utlöpare av MiSt-programmet är också ett samarbete med Brandenburg Technisches Universität och Oxford Brookes University om en volym om Standards and Thresholds for Impact Assessment som kommer att ges ut av Springer.

Forskningsprogrammet Regionala Innovationssystem genomförs inom ramen för *CIRCLE (Centre for Innovation, Research, and Competence in the Learning Economy)* är ett centre of excellens som VINNOVA stöder med 3 milj. Kronor per år under 6 år. Lunds universitet pekade ut CIRCLE som en de satsningar som

universitetet föreslog till Vetenskapsrådet som kandidater till Linnéstöd. CIRCLE var en av de få samhällsvetenskapliga miljöer som beviljades Linnéstöd. Detta innebär att CIRCLE tillförs ytterligare 60 miljoner kronor under 10 år. CIRCLE består för närvarande av 6 professorer, 9 doktorer och 5 doktorander. Rekrytering av ytterligare 7-10 doktorer pågår. Verksamheten är i huvudsak förlagd till Lunds universitet. BTH är representerat i CIRCLEs styrelse och CTUPs forskningsledare Jan-Evert Nilsson ingår i CIRCLEs ledningsgrupp.

Forskningen är tvärvetenskaplig och tillämpad och är inom CIRCLE uppdelad i fyra forskningsområden (learning in systems of innovation and the effects of R&D and innovation on growth, studies of regional innovation systems, the entrepreneurial university and research-based ventures and public policies in the field of innovation) av vilka CTUP har ansvaret för forskningsområdet regionala innovationssystem.

Forskningsprojekt

Alternativhantering i strategisk miljöbedömning – fallstudie om Öresundsbron.

Projektet är ett doktorandprojekt som finansieras av Formas och utförs av Eric Markus. För licentiatavhandlingen ligger forskningens fokus på Öresundsförbindelsens 'miljöhistoria'. Avsikten är att kartlägga de miljö- och miljörelaterade faktorer som har förekommit i den allmänna debatten och/eller haft en inverkan på förbindelsens utformning, lokalisering och planering, dvs de olika alternativen. Vidare är avsikten att, kopplat till denna översikt, analysera 'miljö' som planeringsbegrepp för att kunna diskutera skillnader i hanteringen av alternativ i planering respektive miljöbedömningar. Denna analys vidareutvecklas sedan, med Öresundsförbindelsens miljöhistoria som grund, i doktorsavhandlingen.

Benchmarking av innovationssystem i Norden är ett svenskt-norskt projekt som på svensk sida finansieras av VINNOVA och som omfattar sammanlagt sju forskningsmiljöer. Under ett nordiskt "paraplyprojekt" har CTUP ansvaret för den empiriska analysen av innovationssystemet i Karlskrona/Ronneby samt en jämförelse med innovationssystemet i Vestfold, Norge. Dessutom deltar CTUP i analysen av innovationssystemet i Värmland och i jämförelsen mellan Värmland och Oppland/Hedmark. Under 2006 har i paraplyprojektets regi kontakter tagits med Finland (TYKES) för utvidgning av de innovationsmiljöer som ska jämföras. I september deltog CTUP därför med en representant i en konferens i Helsingfors där planer för en sådan utvidgning diskuterades. I övrigt har Blekinge-Vestfold jämförelsen kommit igång på allvar, dels genom att en genomarbetad metodologi för sådana jämförelser nu är klar, dels genom att fältarbetet på de tre orterna Horten, Karlskrona och Ronneby nu är i full gång. Arbetet beräknas vara klart vid utgången av februari 2008 och en publiceringsklar rapport/bok vara klar till sommaren samma år. Från CTUP är Jan-Evert Nilsson, Staffan Stranne och Åke Uhlin engagerade i projektet.

Territoriell utvecklingsplanering i Östersjöregionen, "Commin" är ett Interreg IIIB-projekt som bl.a. syftar till att utveckla en informationsbank. CTUPs uppgift är att bidra med information om Sveriges förvaltnings- och planeringssystem samt utveckla en ordbok för planering. Under 2006 har CTUP genom Gösta Blücher med Eric Markus som översättare på enegelska redovisat det svenska planeringssystemet, den svenska konstitutionen samt en ordbok över svenska planeringstermer.

Tools for integrating sustainable tourism development with spatial planning at local and regional level är ett projekt inom ett större EU-projekt AGORA Sustainable tourism in the Baltic Sea Region AGORA leds från Universitetet i Greifswald och har

ett 40-tal partners. CTUP deltar i studiet av integrationen mellan turismnäringen och planeringssystemet. En viktig del av projektet utgörs därför av insatser för att förbättra samverkan mellan olika typer av aktörer. CTUP har i samarbete med ETOUR fått finansiering från InterregIII och länsstyrelsen i Blekinge.. Projektet är en utveckling av CTUPS "Blekinge möter framtiden" samt arbeten vid ETOUR som samtidigt är doktorandarbete i fysisk planering för Rosemarie Ankre, ETOUR. Projektet startade under 2005. CTUP har bidragit med till utveckling av en "verktygslåda för planering för hållbar turism. . På grund av barnledighet har aktiviteten varit begränsad till planering av en konferens om hållbar utveckling av turism i Karlskrona april samt planering av en undersökning som skall genomföras sommaren 2007. Projektet har också integrerats i arbetet med att skapa ett biosfärområde i Blekingeskärgården.

Friluftsliv i förändring. Ett nytt forskningsprogram "Friluftsliv i förändring" finansierat av Naturvårdsverket om ca 30 Mkr över 6 år har tagits hem i ett konsortium tillsammans med ETOUR, Umeå U, Karlstads U, Göteborgs U och SLU. BTH har ett av delprojekten "Friluftsliv i fysisk planering" som finansierar en ny doktorand i fysisk planering. Projektet 2005 rörande forskningsöversikt om friluftslivsforskning har lett till ett projekt för att ge ut en lärobok om planering och förvaltning av natur för friluftsliv och naturturism finansierat av Naturvårdsverket. Boken ges ut av Carlsons förlag 2007.

Styrning av mark och miljö. För Ansvarskommitténs räkning har en studie "Styrning av markanvändning och miljö" genomförts i samarbete med Peggy Lerman, Lagtolken AB. Projektledare har Lars Emmelin varit. Projektrapporten gavs ut i Ansvarskommitténs publikationsserie. Arbetet är en direkt fortsättning av CTUPs projekt "Miljöregler – hinder för utveckling och god miljö?". Arbetet har medfört omfattande föreläsungsverksamhet bl.a. vid Vadstena forum förutom föredragningar för kommittén.

Methodology for European Innovation Policy Assessment är ett EU-projekt som syftar till att utveckla ett angreppssätt för att förbättra arbetet med att utveckla och implementera regionala innovationsstrategier. Projektet involverar fem regioner (Nordjylland (DK), Blekinge (S), Kouvola (SF), Vilnius (LIT) och Emilia-Romagna (I)), tre universitet (Aalborg universitet, Blekinge Tekniska Högskola och Lappenranta Tekniska Universitet). CTUP har ansvaret för Working Package 6 "Implementation and analysis" Konkret innebär det att CTUP studerar hur arbetet med att utveckla och implementera regionala innovationsstrategier är organiserat. Under 2006 har enkät till de fem involverade regionerna genomförts. Resultaten från denna har sammanställts. Projektet utförs av Ana Mafalda Madureira, Jan-Evert Nilsson, Alina Stefan och Åke Uhlin.

Innovative angreppssätt för att hantera strukturomvandling. Detta är ett EU-projekt vars överordnade syfte är att utveckla metoder för att bättre kunna hantera regional strukturomvandling. CTUPs uppgift i projekt är att studera olika typer av modeller för kunskapsöverföring mellan universitet och näringsliv. Tre regioner är involverade i projektet (Nordjylland (DK), Midlands (UK) och Blekinge). Under innevarande år har arbetsinsatsen lagts på att utveckla en konceptuell modell av olika former av kunskapsöverföring. Den modellen förutsätts ligga till grund för en empirisk analys av kunskapsöverföringen från de tre universiteten i de involverade regioner till små- och medelstora företag. Resultaten från denna empiriska kartläggning skall ligga till grund för en diskussion om vad som kan göras för

förbättra kunskapsöverföringen. Projektet utförs av Marina Jogmark, Jan-Evert Nilsson, Gidré Nordström och Staffan Stranne.

The Regional Policy and the Structural Funds. Projektet som finansierades av VINNOVA syftade till att analysera hur de nationella innovationspolitiken kan samspela med EUs strukturfondsprogram. Frågeställningen aktualiseras av att det primära målet för strukturfonderna under 2007-2013 är att bidra till främja EUs utveckling till den mest konkurrenskraftiga och innovativa regionen i världen. Frågan om hur strukturfonderna kan användas för att stödja Fou-baserade innovationerna i medlemsländerna. Projektet utfördes av Aurelian Victor Gheorghie, Ana Mafalda Madureira och Jan-Evert Nilsson.

The East-West Corridor. Transportkorridoren Vilnius-Esbjerg via Blekinge, Malmö/Köpenhamn betraktas som viktig länk mellan Östersjöregionens östra och västra delar. Privata aktörer, offentliga regionala aktörer och universitet längs korridoren har tagit initiativ till insatser för att stärka korridorens ekonomiska kraft. Projektet finansieras av EU via Baltic Sea Region INTERREG III B. 47 partners från fyra länder är engagerade i projektet. CTUPs uppgift i projektet är att genomföra en analys av förutsättningarna för att öka korridorens ekonomiska styrka. Detta sker genom att tillväxtpotentialen i fyra noder längs korridoren studeras – Vilnius-regionen, Blekinge, Öresundsregionen och Trekantsregionen i mellersta Jylland. Projektet skall genomföras under 2007 och utförs av Jan-Evert Nilsson tillsammans med en eller två yngre forskare som skall rekryteras.

A TelecomCity on an World Cultural Heritage Site. Den överordnade frågeställningen i detta projekt rör samspillet mellan en stads fysiska miljö och näringslivets strukturomvandling. Studieobjektet är Karlskrona under it-industrins snabba tillväxt under 1990-talet. Frågeställningen är vilka avtryck denna expansion gav i stadens fysiska miljö samt hur den fysiska miljön användes för att främja industrins expansion. Detta är ett doktorandprojekt som genomförs av Mareile Walter.

Utbildningar

Bostadsuniversitet, som CTUP genomför tillsammans med Institutionen för Infrastruktur vid KTH, är ett årligen återkommande arrangemang som genomfördes för fjärde gången år 2006 med 20 deltagare. Temat för årets Bostadsuniversitet var affärsmässighet.

European Spatial Planning är en internationell masterutbildning som utvecklats på initiativ av CTUPs styrelse. Kursen startade för tredje gången under hösten 2006 med 25 studenter från 12 olika länder. CTUPs forskare är aktivt involverad i utbildningen som kursansvariga, föreläsare, seminarieledare och handledare

Miljöredovisning

BTH arbetar för närvarande i enlighet med ett Regeringsuppdrag system för miljöledning. CTUP har biträtt BTHs ledning i detta arbete. CTUP har lämnat begärda uppgifter till BTHs samlade redovisning. Någon separat miljöredovisning görs därför inte för CTUP.

Ekonomisk redovisning (1 000-tals kronor)

Intäkter

Fakultetsanslag	1 100
Intressentavgifter	300
Forskningsuppdrag	828

Summa intäkter	2 228

Kostnader

Personalkostnader	1 547
Övriga driftskostnader	333
BTH	348

Summa kostnader	2 228

Publikationer utarbetade av CTUP-medarbetare

Blücher, G. & G. Graninger (red.) *Planering med nya förutsättningar*. Linköping University Interdisciplinary Studies

Blücher, G, *1900-talet - det kommunala planmonopolets århundrade*. Linköping University Interdisciplinary Studies no. 6 Linköping 2006

Emmelin, L. (2006) Land use planning and SEA – coevolving systems? in Power, Poverty and Sustainability. IAIA annual conference 2006 Stavanger May 23-26

Emmelin (2006) Strategic Environmental Assessment for Tourism Planning: Issues, Formal Requirements & Methods. Agora Training seminar. Riga June 2006. Published in Agora Toolbox for sustainable tourism at www.agora-tourism.net

Emmelin, L (2006) Tools for environmental assessment in strategic decision making. in Emmelin, L. [ed] (2006)

Emmelin, L. [ed] (2006) *Effective tools for environmental assessment – critical reflections on concepts and practice*. BTH research Report 2006:3

Emmelin, L & Nilsson, J-E (2006) Integration of Environment into Regional Growth Policy- the lack of environmental consideration in implementation. In Emmelin [ed] (2006)

Emmelin, L. & Lerman, P. (2006) *Styrning av markanvändning och miljö*. SOU Ansvarskommitténs skriftserie. <http://www.sou.gov.se/ansvar/skriftserien.htm>

Madureira, A. M., J. E Nilsson, V. Georghe, (2006) *Structural Funds as instrument to promote Innovation* VINNOVA

Mariussen, Å. & Uhlin. Å. (eds.) *Trans-National Practises. Systems Thinking in Policy Making*. Nordregio, 2006

Nilsson, J-E (2006) *The Role of Universities in Regional Innovation System – A Nordic Perspective*. Copenhagen Bussines School Press, Köpenhamn 2006.

Nilsson, J-E. (2006) Finns en regional samhällsplanering i Sverige? In Gösta Blücher and Göran Graninger (eds.) *Planering med nya förutsättningar. Ny lagstiftning, nya värderingar*. Linköping University Interdisciplinary Studies No. 6.

Nilsson, J-E "Sweden- The emergence of a national urban policy"

Leo van der Berg, Erik Braun & Jan van der Meer (eds.) *National Policy Responses to Urban Challenges in Europe*. London, Ashgate Publishing 2007

Uhlin, Å. & Aalbu, H.; "Systems Thinking in Policy Making: Introduction", i Mariussen, Å. & Uhlin, Å. (eds.) Nordregio 2006

Uhlin, Å. & Rangnes, J.; "The REGINN experiment. A Deliberative Retrospection of a Norwegian Regional Innovation Programme " i Mariussen, Å. & Uhlin, Å., Nordregio 2006.

Uhlin, Å.; "The Idea of Innovation System and The Need for a New Horizon of Expectation", in Mariussen, Å. & Uhlin, Å., Nordregio, 2006

Walter, Mareile. 2006. Problems of Urban Planning in Warsaw. In *Spatial Planning and Urban Development in the New EU Member States*, edited by U. Altrock et al. Aldershot: Ashgate.